

DET LIVSVIKTIGA VATTNET

VA-STRATEGI FÖR
OLOFSTRÖMS KOMMUN

Beslutad i Kommunfullmäktige § 10 2019-02-11

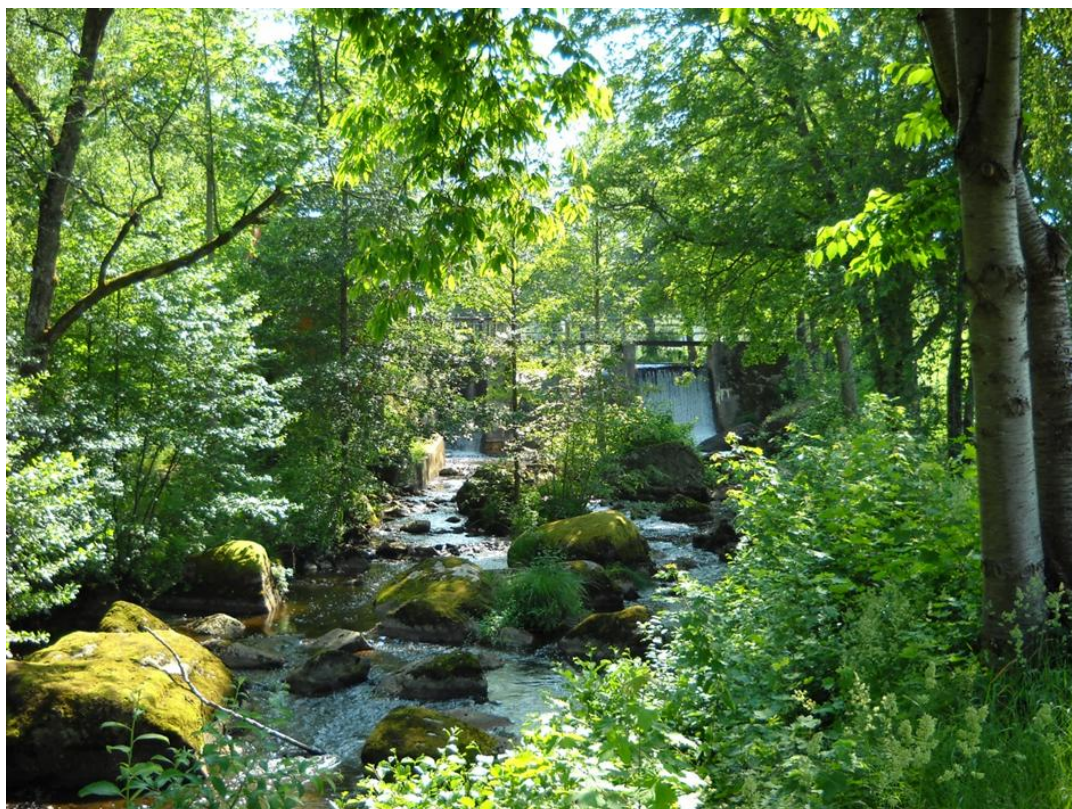

Innehållsförteckning

	Sida
Vårt vatten - Det livsviktiga vattnet	3
Bakgrund	4
Syfte och mål med strategin	4
VA-försörjning	5
Avgränsningar	5
Utmaningar, omvärld och förutsättningar	6
VA-försörjning i nuläget	9
VA-försörjning i framtiden	14
Genomförande	18

Bilagor:

1. VA-policy
2. Vattenförsörjningsplan för Olofströms kommun
3. Förnyelseplanering med fokus på tillskottsvatten (rapporter och kartmaterial från SWECO färdigställt under 2016-2018)
4. Verksamhetsområden (kartmaterial)
5. Beslutade vattenskyddsområden (kartmaterial)

Vårt vatten - Det livsviktiga vattnet

Ibland händer det, man stannar till ett ögonblick i en rörelse och tänker på vilket fantastiskt samhälle vi lever i. I Sverige idag kan vi var som öppna en kran och dricka vattnet från den. Det är långt ifrån en självklarhet för majoriteten av världens befolkning, men vi kan. Vi har också vatten som tillförsäkrar vår samhällsutveckling genom företagande samt rent vatten för omsorg och rekreation. Att ha de förutsättningarna är inte en tillfällighet, det bygger på ansvar som generationer innan oss tagit och det handlar om det ansvar vi beslutsfattare idag tar för att lämna över ett rent vatten för kommande generationer. Sommaren 2018 innehöll ett sådant ögonblick. När jag öppnade kranen för att släcka min törst stannade jag till i rörelsen och var tacksam för de beslut som fattats av mina företrädare här i Olofström. Stolt över att jag lever och verkar i vår kommun där vi har en trygg och robust dricksvattenförsörjning som även när den provas av naturens krafter står stabil. Men också med känslan av ansvar. Ansvar för att våra barn och barnbarn ska ha samma förutsättningar som du och jag. Att de ska känna samma tacksamhet för de beslut vi idag fattar och att det även för dem ska vara självklart att släcka sin törst direkt från kranen.

När vi arbetar med vatten måste vi göra det med insikten om att det enbart finns ett vatten. Ett vatten som vi alla har ansvar för. Det vattnet är gränslöst och kräver att vi tar ett gemensamt ansvar tillsammans med andra. Både inom och utanför vårt geografiska område. Detta arbete pågår både genom vår medverkan i vattenråd men också vår samverkan med Bromölla, Osby och Östra Göinge i det gemensamma VA-bolaget.

Tillgång till rent dricksvatten i tillräcklig mängd är en förutsättning för att utveckla Olofström långsiktigt och det har vi som sagt skapat. Men en trygg VA-försörjning är dock så mycket mer. Det handlar om att vårt avloppsvatten ska påverka våra alla sjöar och vattendrag så lite som möjligt, det handlar om kvalité och funktion på våra ledningsnät och för oss här i Olofström handlar det också mycket om att möta utmaningen med höga vattenflöden och kraftiga regn. Vi måste skapa förutsättningar för att säkerställa att vårt samhälle är robust även vid sådana tillfällen. Att samhällsviktiga funktioner fungerar även när vi utmanas, även då ska vi vara trygga här i Olofström. För att hantera och skapa detta behöver vi en tydlig färdplan. Denna strategi syftar till att se vattenfrågan i ett större perspektiv och att säkerställa att Olofström har en långsiktigt trygg och robust VA-försörjning. Detta gör vi tillsammans med insikten om att ensam varken är stark eller framgångsrik i denna fråga. Vi hjälper och gör det vi kan. Andra hjälper oss och gör det som de kan. Tillsammans tar vi ansvar för vårt vatten. Tillsammans lämnar vi över ett fungerande samhälle till våra barn och kommande generationer.

Sara Rudolfsson

Kommunstyrelsens Ordförande

Bakgrund

Vatten följer inte de gränser som människan sätter upp för kommuner, län eller länder. Vatten måste hanteras utifrån de förutsättningar naturen ger oss i form av avrinningsområden och grundvattenreserver. För att finna robusta och hållbara lösningar måste man se till helheten både lokalt och regionalt och samverka över kommun- och länsgränser. En långsiktig planering med tydliga beslut är också en förutsättning för bra VA-verksamhet. God kunskap om vilka sjöar, vattendrag och grundvattenmagasin som berörs är viktigt - både med avseende på dricksvattenproduktion och hur känsligt ett vatten är som mottagare för dagvatten eller renat avloppsvatten.

Miljökraven inom området har ökat och med det följer ett större behov att synliggöra hur kommunen planerar för VA. Miljökraven kommer att behöva förstärkas ytterligare i framtiden för att Sverige och resten av EU-länderna ska nå de mål som satts upp i både vattendirektivet och de svenska miljökvalitetsmålen. Enligt vattendirektivet har kommunerna ansvar för att ta fram övergripande planer för sina VA-verksamheter. Med kommunernas ansvar för mark- och vattenförvaltning, fysisk planering, dricksvattenförsörjning, avloppsrening och tillsyn har VA-planerna en viktig roll att spela för genomförandet av åtgärder för att nå både miljökvalitetsmålen och vattendirektivets mål.

Olofströms kommuns helägda bolag Olofströms Kraft AB är huvudman för VA-verksamheten i Olofströms kommun. Skåne Blekinge Vattentjänst AB (SBVT) som ägs gemensamt av de fyra kommunerna Olofström, Bromölla, Osby och Östra Göinge sköter driften av VA-anläggningarna. Ärenden om enskilda avlopp hanteras av kommunens tillsynsmyndighet Miljöförbundet Blekinge Väst (MBV) som omfattar Olofströms, Sölvesborgs och Karlshamns kommuners tillsynsverksamhet.

Syfte och mål med strategin

Syftet med strategin, "*Det livsviktiga vattnet - VA-strategi för Olofströms kommun*", är att behandla VA-området från en övergripande nivå för att kunna se helheten. Med en tydlig helhetsbild kan sedan mer långsiktiga och hållbara beslut fattas både på politisk nivå och inom berörda verksamheter. För att trygga dricksvattenförsörjningen i ett regionalt perspektiv knyter denna strategi an till motsvarande strategier, fastställda av kommunfullmäktige i Östra Göinge respektive Osby kommun.

Denna strategi har en planeringshorisont på 25 år dvs till år 2043. Målet är en fortsatt robust och trygg dricksvattenförsörjning och ständigt minskande negativ påverkan från VA-verksamheten i sin helhet. Strategin ska fungera som en vägvisare vid ekonomiska ställningstaganden och som underlag för beställningar till det kommunala driftbolaget SBVT. Strategin är en del av den VA-plan som tas fram för Olofströms kommun. I VA-planen ingår förutom denna strategi även kommunens VA-policy och vattenförsörjningsplan samt en handlingsplan som baserar sig på resultatet från utredningar om ledningsstatus och förnyelsebehov för kommunens VA-anläggningar.

I maj 2015 beslutade Länsstyrelsen i Blekinge län med stöd av förordningen 2009:389 om statligt stöd till vattenvårdsprojekt (LOVA) att ge Olofströms kommun stöd för att ta fram en VA-plan. Stödet kommer från Havs- och Vattenmyndigheten och detta stöd har varit en bas för arbetet med att utreda nuläget och utifrån detta planera inför framtiden.

VA-försörjning

VA-försörjning delas in i tre områden, dricksvatten, avloppsvatten samt dagvatten och för vart och ett av dessa områden finns ett ledningsnät. I Olofströms kommun finns det verksamhetsområden för vatten och avlopp inom Olofströms tätort, Jämshög, Kyrkhult, Vilshult, Gränum och Hemsjö. Inom dessa verksamhetsområden ansvarar kommunen för försörjningen av dricksvatten samt omhändertagande av avloppsvatten. I de flesta fallen ansvarar kommunen även för omhändertagande av dagvatten. Utanför dessa verksamhetsområden ansvarar enskilda fastighetsägare och samfälligheter för sin försörjning av dricksvatten och omhändertagandet av sitt avloppsvatten och dagvatten genom enskilda anläggningar. Enligt Lag om allmänna vattentjänster (2006:412) har kommunen ansvar att anlägga kommunalt vatten och avlopp där det behövs med hänsyn till skydd för människors hälsa och eller miljön sett i ett större sammanhang. De tätorter som finns i kommunen och kan anses falla inom denna definition har idag verksamhetsområden för kommunal VA-försörjning.

Avgränsningar

Strategin är avgränsad till att huvudsakligen behandla kommunal VA-försörjning beträffande dricksvatten, avloppsvatten, dagvatten och ledningsnät inom samlad bebyggelse. Vattnets påverkan på samhället beskrivs till viss del i denna strategi då Olofström står inför stora utmaningar inom detta område. Nuläget för enskilda avlopp på landsbygden beskrivs övergripande i denna strategi.

För VA-planeringen i Olofströms kommun ingår förutom VA-strategin följande dokument:

1. VA-policy
2. Vattenförsörjningsplan för Olofströms kommun
3. Förnyelseplanering med fokus på tillskottsvatten (rapporter och kartmaterial från SWECO färdigställt under 2016-2018)
4. Verksamhetsområden (kartmaterial)
5. Beslutade vattenskyddsområden (kartmaterial)

Utmaningar, omvärld och förutsättningar

Utmaningar

Olofströms kommun står liksom de flesta andra kommuner inför utmaningar i sin VA-försörjning. De stora utmaningarna för Olofström ligger i översvämningsproblematik kopplat till dagvatten och ledningsnät med bristande funktion. Även kommande skärpta reningskrav vid avloppsreningsverk är en utmaning.

För att möta framtidens krav på VA-försörjning och för att uppnå en hållbar VA-försörjning behöver förändringar genomföras. VA-försörjningens infrastruktur kan liknas vid strukturerna för trafik och el. De är nödvändiga för samhällets funktion, har stora anläggningskostnader och ska fungera och hållas i drift under många år. Därför är det viktigt att fördjupa sig i utmaningarna utifrån ett långsiktigt och gränslöst perspektiv för att nå en hållbar VA-försörjning för 25-50 år framåt i tiden.

En hållbar VA-försörjning innebär ur ett socialt perspektiv att vi har tillgång till dricksvatten och att våra ytvatten är i god ekologisk balans och kan erbjuda rekreation. Ur ett ekologiskt perspektiv innebär en hållbar VA-försörjning grundvatten och ytvatten av god status med följderna att vi därför måste minska vår belastning på miljön - både vad det gäller påverkan genom utsläpp och genom uttag av resurser. En ekonomiskt hållbar VA-försörjning tar hänsyn till ovanstående värden och utgår från insikten att vi planerar och driver en viktig samhällsfunktion ur ett långsiktigt perspektiv där kortsiktiga ekonomiska besparingar måste stå åt sidan för långsiktigt hållbara investeringar.

Omvärld

Olofströms kommun är på inget sätt en unik kommun i att stå inför utmaningar inom VA. Utmaningarnas storlek och art skiljer sig åt mellan kommuner beroende på kommunernas olika förutsättningar. Gemensam målsättning för svenska kommuner är att ha en trygg och robust framställning och distribution av dricksvatten och att kunna hantera hot avseende föroreningar och vattenbrist. Ledningsnäten ska vara säkra från både in- och utläckage. Avlopps- och dagvatten ska påverka hav, sjöar, vattendrag och grundvatten så lite som möjligt och VA ska byggas ut till områden med samlad bebyggelse där det är motiverat. Utmaningarna på vägen dit är ofta stora och kostsamma. För att hitta lösningar som är hållbara ur alla perspektiv är det viktigt att lyfta blicken från de geografiskt satta kommunala gränserna och istället lokalisera potentiella möjligheter till samarbete kring VA-frågor med närliggande kommuner - både avseende dricksvatten och för utbyggnad samt rening av avloppsvatten. Traditionellt sett har varje kommun löst VA-försörjningen inom sitt eget geografiska område, men med de framtida utmaningar vi ser är det nödvändigt att se VA-frågan ur ett regionalt perspektiv. Ensam är inte alltid stark och i Olofströms kommun ser man stora fördelar med att och samverka i både stort och smått. Dels för att säkra regionens dricksvattenförsörjning och dels för att kommunerna ska kunna uppnå uppsatta direktiv och mål för VA-försörjningen.

Förutsättningar

Klimatanpassning

I centrala Olofström möts tre åar; Vilshultsån, Snöflebodaån och Holjeån. Detta skapar stor risk för översvämning vid höga flöden. I princip allt vatten från sjöarna Immeln, Raslången och Halen rinner ut via Halens utlopp vid Volvo Personvagnars industriområde i Olofström. Vid höga flöden i vattensystemet riskerar både industriområdet och andra delar av Olofströms samhälle att översvämmas. Om en sådan översvämning uppstår riskeras både samhällsviktiga funktioner och stora ekonomiska värden.

Plötsliga skyfall påverkar vattendragens flöden och vid sådana situationer är fördröjningsmagasin uppströms som till exempel våtmarker mycket värdefulla. Våtmarker kan även hålla kvar vatten i landskapet vid torra perioder och jämnar ut vattenflödet över tid. Våtmarker kan bidra till grundvattenbildning under både torra perioder och perioder med normala eller höga vattenflöden. Långvarig torra påverkar vattendragens flöde och de ekologiska förutsättningarna både i och omkring vattendraget. Torra ökar också vattendragens känslighet för mottagande av renat spillvatten, orenat dagvatten och olika typer av föroreningar från omgivningen.

Vid skyfall kan både dagvatten- och spillvattensystemen bli överbelastade. Inläckande vatten i form av regnvatten eller grundvatten till spillvattensystemen kallas tillskottsvatten. Detta kan medföra översvämningar, bräddningar samt negativ påverkan av reningsverkets processer.

Som del av projektet med att ta fram en VA-plan har en handlingsplan för ledningsnätet tagits fram. Denna handlingsplan innebär en kartläggning av ledningsnätets status och visar svagheter och potential för förbättringar med fokus på tillskottsvatten.

VA-policy

En VA-policy styr inriktningen av kommunens VA-planering och kommunens arbete med VA-verksamhet. Syftet är att fastställa strategiska val, prioriteringsgrunder och riktlinjer för hantering av VA-frågor inom Olofströms kommun. VA-policyn beslutades av kommunfullmäktige 2016-02-15.

Vattenförsörjningsplan

Vattenförsörjningsplanen redovisar vattenresurser och vattenskyddsområden i kommunen. Planen beskriver påverkan och hot mot befintliga resurser samt ger en bild av det informationsutbyte som sker och bör ske mellan kommunen och andra kommuner och myndigheter.

Översiktsplan

Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt dokument som ska vara vägledande och ge stöd vid detaljplanering, bygglov och andra tillståndsprövningar. Enligt PBL ska mark- och vattenområden användas för de ändamål som de är mest lämpliga för. Det finns därmed en tydlig koppling mellan kommunens översiktsplan och VA-planering. Genom att arbeta med översiktsplanering och VA-planering parallellt kan dessa båda processer ge inspel och utgöra underlag för varandra. VA-planeringen är även viktig vid detaljplanering, förhandsbesked och bygglov samt vid tillsyn av och tillstånd till enskilda avloppsanläggningar.

Arbete med att ta fram en ny översiktsplan för Olofströms kommun startar under 2019.

Förorenad mark och nedlagda deponier

Inom kommunen finns ett antal områden som klassas som potentiellt förorenade på grund av att tidigare verksamhet på något sätt varit miljöfarlig och sålunda kan utgöra en risk för vattentäkter, sjöar, vattendrag och mark.

Lagstiftning

Ett flertal lagstiftningar har betydelse för VA-verksamhet. De olika lagarna har inte stiftats utifrån en gemensam bakomliggande strategi, utan har tillkommit och reviderats var för sig vid olika tidpunkter. Detta gör att de olika lagstiftningarna är ibland motstridiga. Vissa lagstiftningar överlappar varandra och på andra ställen finns det luckor i lagstiftningen.

- *Miljöbalken* reglerar bland annat utsläpp av avloppsvatten, men här finns även flera direktiv som berör VA-verksamheten
- *Plan- och bygglagen (PBL)* innehåller bestämmelser om planering av mark, vatten och byggnader
- *Lagen om allmänna vattentjänster* innehåller bestämmelser om verksamhetsområden och när sådana ska inrättas
- *Livsmedelsverkets författningssamling* ställer krav på dricksvatten

Miljökvalitetsnormer (MKN)

I vattenförvaltningen används begreppet "miljökvalitetsnormer" (MKN) för att beskriva den status en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Miljökvalitetsnormer är styrande för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar och bestämmelser, till exempel vid tillståndsprovning och planeringsförfaranden. Utgångspunkten i miljökvalitetsnormer för vatten är att sjöar och vattendrag skall uppnå en god ekologisk och kemisk ytvattenstatus. Faktorer som påverkar vattenkvaliteten är exempelvis utsläpp från verksamheter, förorenade områden, dagvattenutsläpp och enskilda avlopp.

I Olofströms kommun finns vattenförekomster, både yt- och grundvatten främst inom de två avrinningsområdena Skräbeån SE87000 och Mörrumsån SE86000. I sydöstra delen av kommunen ingår några vattenförekomster i kustområdet SE86087 avrinningsområde, här har kommunen dock inga vattentäkter eller utsläpp av renat avloppsvatten.

Miljömål

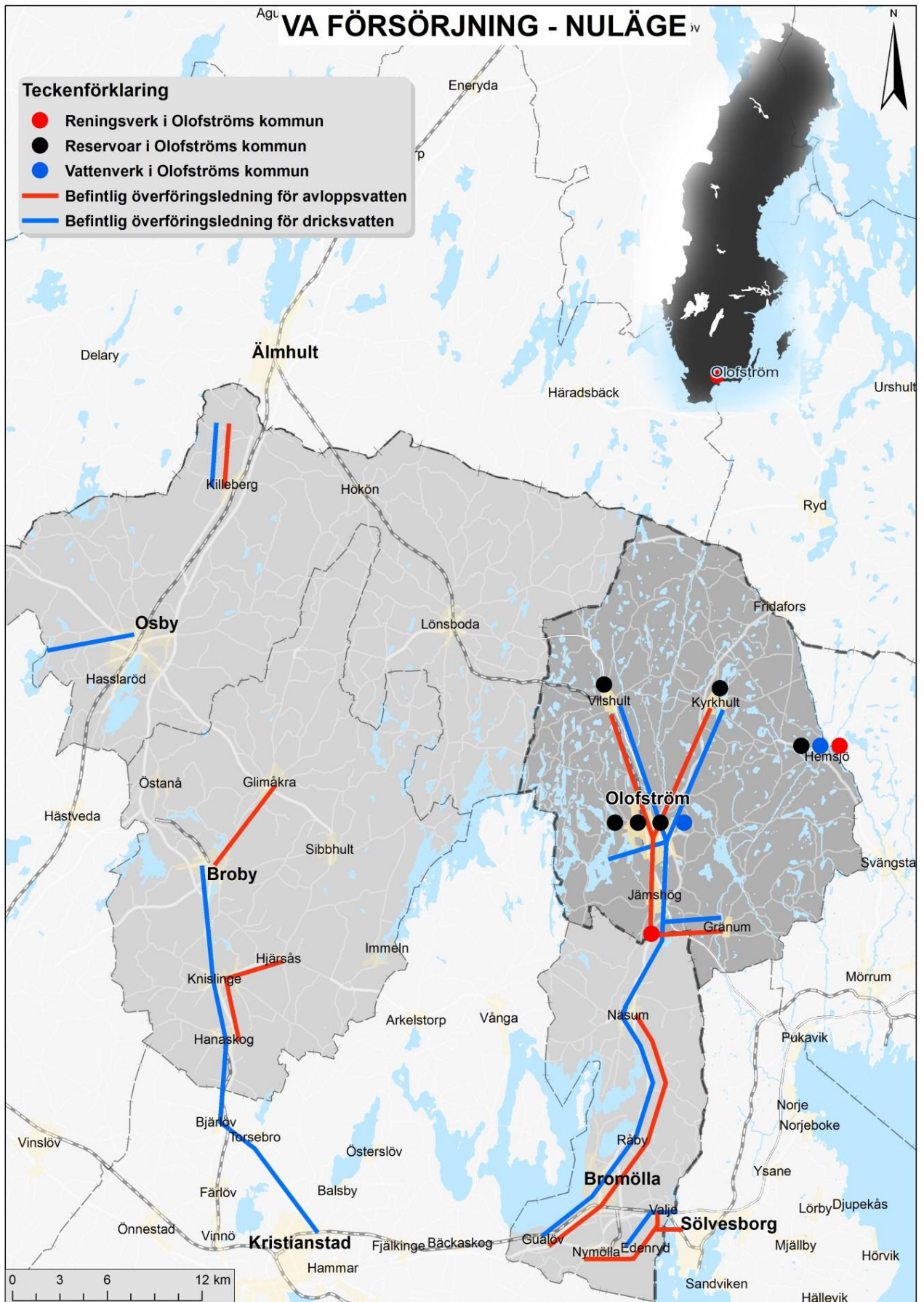
Det finns 16 stycken nationella miljömål i Sverige med syftet att belysa den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling. Av miljömålen är det främst fem stycken som berör strategin:

- Giffri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Grundvatten av god kvalitet

I Blekinge har kommunerna, Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen tagit fram ett gemensamt åtgärdsprogram för att arbeta med de nationella miljökvalitetsmålen – *Ett hållbart Blekinge*. Åtgärdsprogrammet är även kopplat till de globala målen i Agenda 2030. Varken Blekinge län eller Olofströms kommun har antagit några ytterligare målsättningar utan arbetar för att uppfylla de nationellt uppsatta målen.

VA-försörjning i nuläget

I kommunen ligger orterna Olofström, Jämshög, Kyrkhult, Vilshult, Grännum och Hemsjö inom verksamhetsområdena för kommunal VA-försörjning. Här distribuerar kommunen dricksvatten, avleder och renar spillvatten samt avleder dagvatten. Inom Olofströms kommun är ca 3400 abonnenter anslutna till kommunalt VA. Kartan illustrerar dagens VA-försörjning samt grannkommunernas närliggande anläggningar. Olofströms kommun framställer och renar dricksvatten från tre vattentäkter inom kommunen, dessutom framställs och distribueras även dricksvatten från vattentäkt i Bromölla kommun genom ett samarbetsavtal. Avloppsvatten renas i två kommunala reningsverk och dagvatten inom verksamhetsområden leds i huvudsak bort till närliggande mark eller vattendrag. Störst påverkan från VA har Holjeån som tar emot orenat dagvatten och även det renade avloppsvatten som behandlats vid Jämshögs reningsverk. För att dricksvatten ska kunna levereras och avloppsvatten och dagvatten ledas bort finns ett cirka 44 mil långt ledningsnät inom kommunen. Ledningsnätet för avloppsvatten och dagvatten är i stort ett utbyggt duplikatsystem, vilket innebär att det är separata ledningar för avloppsvatten och dagvatten. Dagens VA-försörjning sker generellt genom överföringsledningar från ett centralt vattenverk och till ett centralt reningsverk.

Dricksvatten

Olofströms kommun har två vattenverk där det framställs dricksvatten; Olofström och Hemsjö. Det totala dricksvattenbehovet i kommunen uppgår till cirka 1 200 000 m³/år. Båda vattenverken har vattentäkter med vattendom och tillhörande vattenskyddsområden knutna till sig.

Olofströms vattenverk behandlar ytvatten från Halen samt grundvatten från Lilla Holje och blandar detta med dricksvatten från Bromölla som avhärdat. De tre vattentäkter kan fungera som reservvattentäkter för varandra. Vattenverket i Olofström förser Olofström, Jämshög, Kyrkhult, Vilshult och Gränum med dricksvatten.

Hemsjö får sitt dricksvatten från en lokal grundvattenförekomst, som i dagsläget saknar reservvattentäkt. I en nödsituation skulle dricksvattenförsörjningen i Hemsjö därför behöva lösas med vattentankbilar från vattenverket i Olofström.

Huvudsakliga brister i dagens dricksvattenproduktion:

- Befintlig ytvattenrening vid vattenverket i Olofström är föråldrad

Ort	Behov (m ³ /år)	Täkt/Vattendom/ Vattenskyddsområde	Reservoar (m ³ /år)	Kommentar
Olofströms tätort	900 000	Lilla Holje 1960/2014 Halen 1968/2018 Bromölla 2015/Nej	3 550	Vattenskyddsområde för Bromölla är under handläggning hos Länsstyrelsen i Skåne
Jämshög/ Gränum	130 000	Som ovan	0	Vatten distribueras från vattenverket i Olofström
Kyrkhult	60 000	Som ovan	490	Vatten distribueras från vattenverket i Olofström
Vilshult	25 000	Som ovan	60	Vatten distribueras från vattenverket i Olofström
Hemsjö	3 000	Hemsjö 1964/2018	25	Reservvattentäkt saknas

Avloppsvatten

Avloppsvattnet utgörs av avloppsvatten från både hushåll och verksamheter. Det finns två lokala reningsverk och flera pumpstationer i kommunens tätorter. Jämshögs reningsverk behandlar avloppsvatten från Olofströms tätort, Jämshög, Kyrkhult, Vilshult och Gränum. Ett mindre reningsverk finns också i Hemsjö. Reningsverket i Jämshög har utsläpp i Holjeån som ingår i Skräbeåns avrinningsområde och reningsverket i Hemsjö har utsläpp i Mörrumsån som ingår i Mörrumsåns avrinningsområde. Det viktigaste att ta hänsyn till vid omhändertagande av avloppsvatten är att det ska behandlas på ett sådant sätt att det påverkar våra sjöar och vattendrag i så begränsad omfattning som möjligt.

Huvudsakliga brister i dagens omhändertagande av avloppsvatten:

- Reningsverken påverkar flera sjöar och vattendrag
- Stora mängder tillskottsvatten belastar reningsverken
- Jämshögs reningsverk har ingen utbyggd teknik för kväverening

Dagvatten

Dagvatten är tillfälliga flöden som regn och smältvatten samt vad detta vatten sköljer med sig. Dagvatten kan omhändertas lokalt eller i traditionellt ledningssystem där det leds orenat till recipient, det vill säga till diken, åar och sjöar eller för infiltration i mark.

Det är viktigt att börja planera annorlunda för dagvatten och istället börja använda dagvattnet som en resurs i vattnets kretslopp. Med ett lokalt omhändertagande kan vattnet förutom att renas även fördröja flöden samt utgöra en resurs för rekreation och biologisk mångfald.

Huvudsakliga brister i dagens hantering av dagvatten:

- Det finns liten kännedom om dagvattnets innehåll och hur det påverkar våra sjöar och vattendrag
- Dagvatten leds på traditionellt sätt i ledningsnät och utgör inte någon resurs i kretsloppet
- Det finns områden som saknar utbyggt duplikatsystem och dagvatten därifrån belastar därför spillvattennätet

Ledningsnät och överföringsledningar

För att distribuera dricksvatten samt leda bort avlopps- och dagvatten inom våra verksamhetsområden har kommunen totalt cirka 44 mil ledningar fördelat på tre olika ledningsnät för dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten. Mellan de centrala verken och ytterområdena Kyrkhult, Vilshult och Gränum finns överföringsledningar. Till Olofström finns även en överföringsledning för dricksvatten från Bromölla.

Överlag är ledningsnätet föråldrat, uppvisar stora brister och har ett stort förnyelsebehov. Det är viktigt att ledningsnätet förnyas i takt med behovet. Ett bra ledningsnät säkerställer distribution av vatten och hushållar med naturresurser. Att ledningsnätet är bra är också en förutsättning för att kunna minska föroreningar.

Huvudsakliga brister i dagens ledningsnät:

- Ledningsnätet har betydande in- och utläckage
- Ledningsnätet är generellt sett ålderdomligt och förnyelsebehovet är stort

Enskilda anläggningar

I Olofströms kommun finns idag över 1800 kända enskilda avloppsanläggningar som ägs och används av enskilda fastighetsägare utanför verksamhetsområden för kommunalt avlopp. De flesta av dessa fastigheter har även egna alternativt gemensamma eller samägda dricksvattentäkter i form av grävda eller borrhållade brunnar. Detta innebär att fastighetsägarna själva ansvarar för vattenkvaliteten i enskilda dricksvattenbrunnar samt för att utsläpp från enskilda avlopp inte förorenar miljön. Avloppsanläggningar får enligt lag inte innebära en risk för miljön eller människors hälsa.

Enligt Miljöförbundet Blekinge Väst förekommer avloppsanläggningar som inte är godkända inom Olofströms kommun. För att skapa förutsättningar för bättre vattenkvalitet i Olofströms vattenförekomster behöver dessa enskilda anläggningar åtgärdas.

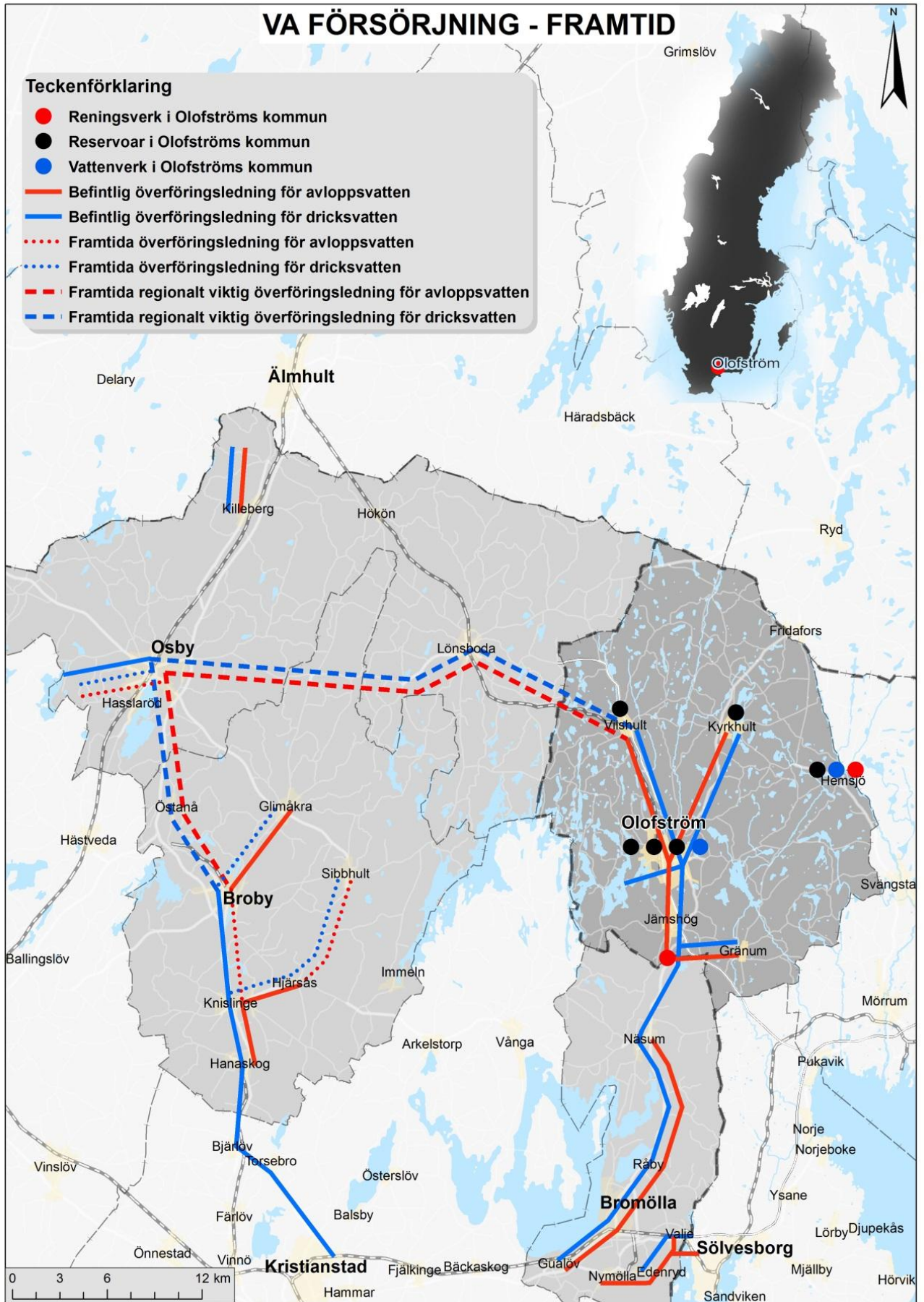
Det finns inga områden, som idag har enskild VA-försörjning, där kommunen kan anses ha ett ansvar att lösa VA-försörjningen enligt Lagen om allmänna vattentjänster.

VA-försörjningen i framtiden

Kartan över framtidens VA-försörjning visar hur Olofströms kommun långsiktigt kan fortsätta säkra tillgången på dricksvatten för kommuninvånarna men även bidra till en regional robust dricksvattenförsörjning i samarbete med angränsande kommuner. Strategin lyfter perspektivet från den enskilda kommunala till en större regional bild. Målet är att bygga en VA-försörjning med trygg och robust framställning, distribution av dricksvatten och ett bra omhändertagande av avloppsvatten från reningsverk och dagvatten från tätort. Samverkan är nyckeln.

Ställningstaganden

- Vår dricksvattenförsörjning präglas av kvalitet, kvantitet och leveranssäkerhet
- Vi verkar för en regionalt robust VA-försörjning där långsiktighet och säkerhet värderas högre än pris
- Vårt omhändertagande av avloppsvatten ska vara driftsäkert och modernt. Vi ska rena avloppsvatten med utgångspunkt att påverkan på recipienten ska vara så låg som möjligt. Långsiktighet ska prägla processen snarare än kortsiktiga ekonomiska besparingar
- Vårt dagvatten berikar oss istället för att belasta miljön
- De problem och risker som klimatförändringarna innebär för VA-försörjningen ska proaktivt mötas och hanteras
- Kommunens VA-anläggningar ska drivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till både miljö och ekonomi
- Vår VA-försörjning genomsyras av en medvetenhet om samhällets förutsättningar, förändringar och sårbarhet. Arbetet säkerställs genom riskbedömningar och krisplaner

Dricksvatten

Olofströms kommun har kompletterat sina vattentillgångar genom ett långtgående samarbete med Bromölla kommun. Härigenom har en långsiktig robust och trygg dricksvattenförsörjning för Olofström säkerställts.

Genom att bygga en överföringsledning från Vilshult till Lönsboda skulle Olofströms kommun kunna dela med sig av sina tillgångar och även kunna försörjas med dricksvatten från Osby kommun (Skeingesjön) vid behov. Detta skulle säkra tillgången på dricksvatten i regionen ytterligare. En överföringsledning mellan Osby och Lönsboda kan eventuellt samordnas med ombyggnad av väg 15, tvärleden.

Prioriterade åtgärder för dricksvatten:

- Modernisera ytvattenreningen vid Olofströms vattenverk
- Ta fram nödvattenplan
- Planera nya vattenreservoarer utifrån behov

Avloppsvatten

Olofströms kommun har ett reningsverk i Jämshög och ett mindre reningsverk i Hemsjö. I samband med den planerade överföringsledningen för dricksvatten mellan Vilshult-Lönsboda-Osby skulle även en ledning för avloppsvatten kunna samförläggas så att avloppsvatten från Lönsboda reningsverk skulle kunna ledas endera till Jämshögs reningsverk eller till Osby reningsverk. Därmed skulle belastningen högre upp i Skräbeåns avrinningsområde minskas liksom belastningen på sjön Halen som är dricksvattentäkt för Olofströms kommun.

Prioriterade åtgärder för avloppsvatten:

- Arbeta för att minska tillskottsvatten till avloppsnätet
- Utbyggnad av Jämshögs reningsverk för att möta framtida mer omfattande krav på rening samt minska påverkan vid låga flöden i recipienten

Dagvatten

Dagvatten påverkar våra sjöar och vattendrag med potentiella föroreningar och kan dessutom orsaka översvämningar. Alla kommuner har utmaningar vad gäller dagvatten och dess påverkan, med tre vattendrag som möts i centrala Olofström är risken för översvämning stor. För att Olofströms kommun ska vara väl rustad för framtida utmaningar i ett förändrat klimat är det bland annat viktigt att ha möjlighet att fördröja kraftiga flöden i vattensystemen. Fördröjningsmagasin för dagvatten kan även ge både estetiska mervärden och ha viss renande effekt när vattnets flöde fördröjs. Vid ombyggnad och nyanläggning ska planering ske så att dagvatten utgör en resurs i vattnets kretslopp istället för att bli en belastning för recipient. För att säkerställa de tätortsnära åarnas vattenkvalitet och värde för rekreation måste utsläpp av förorenat dagvatten minimeras. Bristen på kunskap om vad ett dagvatten innehåller vid olika tider och platser gör detta till en stor utmaning.

Prioriterade åtgärder för dagvatten:

- Arbeta för att minska tillskottsvatten till avloppsnätet
- Vid nyanläggning eller vid renovering av befintliga ledningar ska möjligheten att skapa öppna och fördröjande dagvattenlösningar undersökas och sådana lösningar byggas där det kan motiveras
- Vid fysisk planering ska lokalt omhändertagande av dagvatten utredas och aktivt säkerställas
- Kunskapen om dagvattnets innehåll behöver öka för att kunna minska dess negativa påverkan

Ledningsnät och överföringsledningar

Utan ett fungerande ledningsnät med tillhörande distributionssystem har det ingen betydelse om vi har god tillgång på dricksvatten eller har målsättningen att minska påverkan på recipienten. Distributionen av dricksvatten måste vara säker mot föroreningar och fri från läckor för att trygga leveranssäkerheten och samtidigt hushålla med resurserna.

Ledningsnäten för avloppsvatten behöver vara täta för att förhindra att föroreningar läcker ut på vägen till reningsverken - men även för att reningsverken inte ska belastas med inläckande tillskottsvatten.

Ledningsnät har en begränsad teknisk livslängd. Det är viktigt att ledningarna underhålls och förnyas med utgångspunkt från denna livslängd så att underhållsbehovet inte eftersätts och därmed riskerar att öka kostnaden eller förlora sin funktion. Även klimatförändringar har inverkan på ledningssystemens uppbyggnad genom att vissa ledningssystem inte längre klarar de flöden som uppkommer utan att uppgraderas för att möta dessa ökande flöden. Kunskap om ledningsnätets aktuella status är avgörande för att arbeta förebyggande och långsiktigt. Kunskap är även nödvändig för att kunna prioritera rätt insatser för att motverka in- och utläckage, samt för att säkerställa distribution av dricksvattnet.

När det gäller överföringsledningar är den stora förändringen för Olofströms kommun från nuläget att befintlig överföringsledning till Vilshult får en förlängning till Lönsboda i Osby kommun. Denna överföringsledning är en viktig åtgärd för att koppla samman och regionalt säkerställa de stora tillgångarna av dricksvatten i stråket Bromölla-Olofström-Osby-Östra Göinge-Kristianstad. I samband med förläggningen av dricksvattenledning kan det även bli aktuellt att lägga ner en avloppsledning för att eventuellt överföra avloppsvatten från Lönsboda, via Vilshult, till Jämshögs reningsverk. Överföringsledningarna kan eventuellt samordnas med planerad utbyggnad av väg 15, tvärleden.

Prioriterade åtgärder för ledningsnäten:

- En ledningsförnyelseplan med prioritering av åtgärder behöver arbetas fram för att säkerställa ledningsnätets långsiktiga funktion
- Arbetet med att säkerställa ledningsnätets långsiktiga funktion behöver pågå kontinuerligt

Genomförande

Framtidens VA-försörjning ställer krav på en process med flera steg som är beroende av varandra. För att lyckas med arbetet krävs att beslut inom VA-försörjningen fattas långsiktigt och strategiskt med utgångspunkt i utförda och kommande utredningar.

I denna VA-strategi föreslås prioriterade åtgärder för dricksvatten, avloppsvatten, dagvatten och ledningsnät. Åtgärderna är inte rangordnade – men de är samtliga av stor vikt för en framtida hållbar VA-försörjning. Tidsplan för åtgärdernas genomförande kommer att framgå av kommande investeringsplaner och handlingsplaner för VA. Det viktiga är att se helheten i VA-försörjning och samtidigt ha insikt och förståelse för att flera av åtgärderna är beroende av varandra. Framtida planering och budgetar för VA-verksamheten ska utgå från denna strategi. Strategin ska även vara vägledande för övergripande kommunal planering och budgetarbete.